

Чернівецький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету
Кафедра менеджменту, маркетингу і логістики

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ
СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ В КОНТЕКСТІ ЛОГІСТИЧНОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ»**

(за матеріалами ПАТ СК «УСГ»)

Студента 2 курсу,
701 групи
другого (магістерського) рівня
вищої освіти
спеціальності 051
«Економіка»,
освітньої програми
«Міжнародна логістика та
управління ланцюгами
постачання»

_____ Олега ХОМЕЦЬКОГО

Науковий керівник:
к.е.н., доцент

_____ Ольга ХИТРОВА

Завідувач кафедри
к.е.н., доцент

_____ Валентина ЧИЧУН

Чернівці 2025

**Анотація до кваліфікаційної роботи Хомецького Олега на тему
«Управління фінансовими потоками страхової компанії в контексті
логістичного менеджменту»**

У роботі досліджено теоретичні засади та практичні аспекти управління фінансовими потоками страхової компанії в контексті логістичного менеджменту. Проаналізовано сутність фінансових потоків у страховій діяльності, їх взаємозв'язок із інформаційними та операційними потоками, а також роль логістичного підходу в забезпеченні фінансової стійкості та ефективності функціонування страховика. Особливу увагу приділено організації руху страхових премій, страхових виплат, резервів та інвестиційних ресурсів з урахуванням принципів логістичного менеджменту. Розглянуто інструменти планування, координації та контролю фінансових потоків, використання інформаційних систем, показників ефективності (KPI) та методів оптимізації витрат і ліквідності. Визначено основні проблеми та напрями вдосконалення управління фінансовими потоками страхової компанії в умовах нестабільного фінансового ринку.

Ключові слова: фінансові потоки, страхова компанія, логістичний менеджмент, фінансовий менеджмент, страхові резерви, ліквідність, оптимізація, KPI, фінансова стійкість.

**Summary to the qualification work of Oleh Khometskyi on the topic
“Management of Financial Flows of an Insurance Company in the Context
of Logistics Management”**

The paper explores the theoretical foundations and practical aspects of managing the financial flows of an insurance company in the context of logistics management. The essence of financial flows in insurance activities, their interrelation with information and operational flows, as well as the role of the logistics approach in ensuring financial stability and operational efficiency of the insurer are analyzed. Particular attention is paid to the organization of the movement of insurance premiums, insurance payments, reserves and investment resources based on the principles of logistics management. The tools for planning, coordination and control of financial flows, the use of information systems, key performance indicators (KPIs) and methods of cost and liquidity optimization are considered. The main problems and directions for improving the management of financial flows of an insurance company in an unstable financial market environment are identified.

Keywords: financial flows, insurance company, logistics management, financial management, insurance reserves, liquidity, optimization, KPI, financial stability.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ	6
1.1. Економічна суть та роль фінансового менеджменту страхових компаній у забезпеченні конкурентоспроможності компанії на ринку	6
1.2. Методи та підходи до оцінки фінансового стану страховиків	14
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ	18
2.1. Аналіз фінансово-економічної діяльності СК «УСГ» за 2019-2023рр	18
2.2. Стан та динаміка показників виконання завдань фінансового менеджменту ПАТ СК «УСГ»	26
2.3. Оцінка показників фінансової надійності страхової компанії	35
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ	40
3.1. Шляхи удосконалення фінансового менеджменту страховика	40
3.2. Напрями покращення ефективності організації фінансового менеджменту страхових компаній в сучасних умовах на ринку	43
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	49
ДОДАТКИ	52

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що фінансовий менеджмент у страхових компаніях є ключовим чинником для забезпечення їх стабільності та конкурентоспроможності на ринку. У сучасних економічних умовах, зокрема в умовах зростання ризиків і невизначеності на світових фінансових ринках, ефективне управління фінансовими ресурсами стає основою для підтримки платоспроможності та фінансової стійкості страховиків. Особливу увагу слід приділити організації фінансового менеджменту у конкретних страховиків, що дозволяє точніше оцінити їх фінансовий стан і розробити рекомендації щодо вдосконалення існуючих практик.

У наукових працях активно розглядаються питання фінансового менеджменту в страхових компаніях. Значну увагу цій темі приділяють такі дослідники, як В.П. Поліщук та І.А. Грицай, які аналізують проблеми фінансової стабільності страхових компаній і пропонують різноманітні моделі для покращення їх фінансового стану. Зокрема, С.М. Козьменко підкреслює важливість застосування фінансових коефіцієнтів для оцінки платоспроможності страховика, тоді як Н.І. Ханко досліджує вплив стратегічного управління ризиками на поліпшення фінансових результатів компаній.

Метою даного дослідження є вивчення актуальних проблем організації фінансового менеджменту страхових компаній, зокрема страховій компанії «УСГ» та формулювання рекомендацій для його покращення з метою підвищення ефективності фінансової діяльності компанії.

Завдання дослідження :

1. Розкрито теоретико-методологічні аспекти фінансового менеджменту страхових компаній.
2. Обгрунтовано економічну суть та роль фінансового менеджменту страхових компаній у забезпеченні конкурентоспроможності компанії на ринку.

3. Досліджено основні завдання фінансового менеджменту страховиків та методи та підходи до оцінки фінансового менеджменту страховиків.
4. Проведено оцінку фінансового менеджменту страхової компанії.
5. Проаналізовано фінансово-економічної діяльності ПАТ СК «УСГ» за 2019-2023 роки.
6. Досліджено показників фінансової надійності страхової компанії та стан виконання основних завдань фін менеджменту.
7. Розкрито перспективні напрями удосконалення системи фінансового менеджменту страхових компаній.

Об'єктом даного дослідження є фінансово-господарська діяльність страхової компанії ПАТ СК «УСГ» в Україні, зокрема, практика організації фінансових процесів у компанії. Предметом дослідження виступають механізми управління фінансовими процесами в страховій компанії, які охоплюють аналіз фінансових показників, ризиків, а також стратегії збереження та розвитку капіталу.

Дана робота поділяється на три ключові частини: вступ, основну частину та висновки. Перший розділ - теоретичні аспекти фінансового менеджменту в страхових компаніях. Другий розділ присвячений аналізу фінансово-економічного стану компанії «УСГ». Третій розділ про шляхи удосконалення фінансового менеджменту страхової компанії

У дослідженні застосовуються різноманітні методи, зокрема аналіз фінансової звітності, розрахунок фінансових коефіцієнтів, порівняльний аналіз, а також методи стратегічного і ризикового менеджменту. Крім того, використовуються статистичні методи для обробки даних. Окремо реалізовано метод порівняння фінансових показників компанії «УСГ» з іншими учасниками ринку для оцінки її конкурентоспроможності.

.РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

1.1 Економічна суть та роль фінансового менеджменту страхових компаній у забезпеченні конкурентоспроможності компанії на ринку

Фінансовий менеджмент у страховій компанії є ключовим елементом її економічного функціонування, оскільки саме ефективне управління фінансовими потоками, ризиками та інвестиційними ресурсами визначає стабільність, надійність і конкурентні позиції страховика на ринку. Страхові компанії функціонують у специфічному середовищі, де фінансові рішення безпосередньо впливають на здатність виконувати зобов'язання перед клієнтами, забезпечувати прибутковість діяльності та підтримувати нормативи фінансової стійкості.

Економічна суть фінансового менеджменту у страхуванні полягає в управлінні формуванням, розподілом та використаннім страхових резервів, власного капіталу та інвестиційного портфеля з метою забезпечення платоспроможності компанії та досягнення стратегічних цілей. На відміну від інших підприємств, страховики працюють переважно з позиковими коштами — страхові премії тимчасово розміщуються в інвестиційні інструменти, що потребує високого професіоналізму в управлінні ризиками та ліквідністю.

Фінансовий менеджмент виконує низку важливих функцій:

формування фінансових ресурсів, включаючи страхові премії, власний капітал та інвестиційні доходи;

управління активами і пасивами, забезпечення оптимальної структури капіталу;

управління ризиками, пов'язаними з виплатами страхових відшкодувань, коливанням ринкових ставок, зміною вартості інвестиційних активів;

контроль за платоспроможністю та фінансовою стійкістю, дотриманням нормативів Solvency II або національних регуляторних вимог;

планування та прогнозування фінансових показників, оптимізація доходності інвестиційного портфеля.

Роль фінансового менеджменту у забезпеченні конкурентоспроможності страхової компанії є визначальною, оскільки здатність компанії стабільно виконувати страхові зобов'язання та пропонувати привабливі умови страхування наряду залежить від якості фінансового управління. Компанії з ефективною фінансовою політикою можуть зменшувати тарифи, розширювати перелік страхових продуктів, інвестувати у цифровізацію бізнес-процесів та покращення сервісу, що підвищує їхню конкурентну позицію.

Крім того, якісний фінансовий менеджмент дозволяє мінімізувати збитковість страхових операцій, оптимізувати структуру витрат та забезпечити стабільний приріст капіталу. Це сприяє зміцненню довіри клієнтів, партнерів і регулятора, що є критично важливим у сфері страхування, де рівень репутації визначає здатність компанії залучати нових страхувальників.

Таким чином, фінансовий менеджмент страхової компанії виступає фундаментальною складовою її функціонування та є базовим інструментом забезпечення конкурентоспроможності на ринку. Від якості фінансових рішень залежить ефективність страхової діяльності, стійкість до зовнішніх ризиків, дохідність інвестицій та можливість довгострокового розвитку компанії.

Діяльність страхової компанії має унікальну фінансову природу, оскільки вона поєднує елементи ризик-менеджменту, інвестиційної діяльності та управління грошовими потоками, що робить фінансовий менеджмент центральним елементом корпоративної стратегії. Основним завданням страховика є перерозподіл ризиків між учасниками страхового ринку, що передбачає акумулювання значних коштів у вигляді страхових премій та їх подальше використання для покриття можливих збитків. Тому ефективне управління цими фінансовими ресурсами стає запорукою

стабільності компанії та її здатності оперативно реагувати на ринкові виклики.

Деякі підкреслюють роль фінансового менеджменту в оптимізації інвестицій, управлінні ризиками та забезпеченні конкурентоспроможності

Таблиця 1.1

Наукові підходи до трактування поняття «фінансовий менеджмент»

Автор	Визначення
В.П. Поліщук	«Фінансовий менеджмент — це сукупність методів і прийомів, які використовуються для максимізації прибутковості та забезпечення фінансової стабільності. Підкреслюється важливість стратегічного планування фінансових потоків і ризиків у невизначені часи» [45, с.40]
С. М.Козьменко	«Фінансовий менеджмент може підвищити конкурентоспроможність страхових компаній. Фінансовий менеджмент має бути гнучким, щоб адаптуватися до нових ринкових умов. За його підходом важливо враховувати специфіку страхової діяльності, зокрема специфіку ризик-менеджменту»[26, с.40]
І. А. Грицай	«Страхові компанії з розвинуеною системою фінансового менеджменту краще справляються з кризовими ситуаціями. Він вважає, що належне управління фінансовими ризиками, такими як кредитні та інвестиційні ризики, є основою фінансової стабільності» [12, с.20]
Л.І. Бочаров і Н.І. Ханко	«У своїй праці «Основи фінансового менеджменту» визначають фінансовий менеджмент як комплексну систему, що охоплює планування, контроль та аналіз фінансових результатів. Це дозволяє компаніям приймати обґрунтовані рішення, спираючись на оцінку фінансових даних»[8, с.50]
О.В. Шевчук і С.Л. Ткаченко	«Підкреслюють значення адаптації фінансового менеджменту до змінюваних умов ринку та нових законодавчих вимог. Вони зазначають, що страховим компаніям необхідно впроваджувати нові фінансові стратегії для підвищення ефективності управління ресурсами, що дозволить їм зберігати конкурентоспроможність»[55, с.280]

Економічна сутність фінансового менеджменту страхової компанії також проявляється у формуванні оптимального портфеля страхових продуктів.

Фінансові менеджери здійснюють аналіз ризиків, збитковості та доходності різних видів страхування, що дозволяє визначати оптимальні страхові тарифи, коригувати умови страхових договорів та забезпечувати конкурентні ціни на ринку. Важливим аспектом є актуарні розрахунки, які забезпечують фінансову обґрунтованість страхових тарифів та рівень страхових резервів.

Сучасні страхові компанії працюють у висококонкурентному середовищі, де спостерігається зростання вимог клієнтів, посилення регуляторного впливу та цифровізація фінансових послуг. У таких умовах фінансовий менеджмент відіграє стратегічну роль, оскільки дозволяє адаптувати бізнес-модель компанії, управляти інвестиційними ризиками та забезпечувати баланс між прибутковістю та надійністю. Здатність страхової компанії забезпечити високу ліквідність активів, своєчасні страхові виплати та стабільний дохід від інвестицій прямим чином впливає на її ринкову привабливість.

Одним із ключових напрямів фінансового менеджменту є інвестиційна діяльність страховика. Оскільки страхові резерви мають довгостроковий характер, компанії активно інвестують їх у різноманітні фінансові інструменти — державні облігації, корпоративні папери, нерухомість, депозити. Від ефективності інвестиційного портфеля залежить додатковий інвестиційний дохід, що підвищує фінансові результати компанії, знижує собівартість страхових послуг та дозволяє формувати конкурентні страхові продукти.

Слід зазначити, що сучасна конкурентоспроможність страхової компанії визначається не лише фінансовими результатами, а й рівнем технологічного розвитку. Фінансовий менеджмент інтегрується з цифровими аналітичними платформами, які дозволяють прогнозувати збитковість, моделювати фінансові ризики, проводити стрес-тестування та швидко приймати управлінські рішення. Компанії, які впроваджують автоматизовані системи фінансового аналізу, здобувають значні переваги, оскільки можуть оперативніше реагувати на зміни ринку та оптимізувати фінансові потоки.

Важливою складовою ролі фінансового менеджменту є забезпечення прозорості та контролю над фінансовими операціями. В умовах посилення нагляду з боку регуляторів фінансова звітність страховика має відповідати міжнародним стандартам, що підвищує довіру інвесторів та клієнтів. Належний фінансовий контроль також дозволяє виявляти та запобігати шахрайству, підвищувати ефективність внутрішніх бізнес-процесів.

Фінансовий менеджмент є важливою частиною кожної компанії, а особливо для страхових компаній фінансові ресурси мають вирішальне значення для забезпечення платоспроможності та стабільності. Фінансовий менеджмент охоплює (рис.1.1).

На ринку, що швидко змінюється, важливо пам'ятати, що страховики повинні бути гнучкими у своєму фінансовому управлінні, щоб адаптуватися до нових викликів і можливостей [11].

Рис.1.1. Охоплення фінансового менеджменту

Фінансовий менеджмент виконує кілька ключових функцій, необхідних для успішної роботи страхової компанії:

1. Планування:
 - формування бюджетів для різних підрозділів компанії;
 - визначення фінансових цілей на коротко- та середньострокову перспективу;
 - оцінка потреб у капіталі та джерел фінансування.
2. Контроль:
 - відстеження витрат і доходів;
 - здійснення контролю за виконанням фінансових планів; аналіз відхилень і вжиття коригуючих заходів.
3. Аналіз:
 - оцінка фінансових результатів (рентабельність, ліквідність, фінансова стабільність);
 - вивчення трендів у фінансових показниках для прийняття обґрунтованих рішень.
4. Оперативне управління [53, с.37].

Ці функції допомагають ефективно управляти фінансовими ресурсами, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств.

Елементи фінансового менеджменту включають:

1. Мета: забезпечення платоспроможності та фінансової стабільності підприємства.
2. Методи: використання аналітичних і стратегічних підходів для прийняття управлінських рішень.
3. Важелі: управління капіталом, контроль витрат та інвестиційна діяльність.

1. Управління ризиками:

- аналіз та управління фінансовими ризиками (кредитний ризик, інвестиційний ризик та операційний ризик) для забезпечення фінансової стабільності компанії в несприятливих ситуаціях [3, с.7].

Ці елементи допомагають страховикам не тільки вижити, але й процвітати в конкурентному середовищі.

У цьому розділі проведено комплексний аналіз економічної сутності та ролі фінансового менеджменту в страхових компаніях, а також його значення для підвищення конкурентоспроможності на ринку. Фінансовий менеджмент у страхуванні має характеристики, що визначаються специфікою діяльності страхового підприємства з метою підтримки платоспроможності та виконання довгострокових зобов'язань перед клієнтами. Страхові компанії, на відміну від компаній інших галузей, працюють з великими обсягами зобов'язань, що вимагає ретельного управління капіталом, страховими резервами та постійного контролю ліквідності. Фінансовий менеджмент страхових компаній відіграє важливу роль у процесі прийняття управлінських рішень щодо розпорядження активами, політики перестрахування та залучення інвестицій. Від ефективності цих рішень безпосередньо залежить фінансова стійкість страхових підприємств, здатність швидко та ефективно реагувати на зміни в економічному середовищі та забезпечувати дотримання страхових зобов'язань. Тому фінансовий менеджмент є центральним елементом стратегії розвитку компанії та інструментом підтримки її конкурентоспроможності.

Важливо також відзначити, що фінансовий менеджмент у страхових компаніях пов'язаний зі спеціальним управлінням ризиками, зокрема ризиком неплатоспроможності та недостатності капіталу. Це означає, що для забезпечення стабільної роботи бізнесу необхідно не тільки ефективно управляти капіталом, а й забезпечити надійне перестрахування та формування достатніх страхових

резервів. Без таких дій підприємства ризикують втратити довіру клієнтів і зазнати фінансових втрат у разі непередбачуваних подій.

Важливим аспектом фінансового менеджменту є також здатність адаптуватися до мінливих ринкових умов і нових нормативних вимог. Наприклад, постійні зміни в законодавстві, особливо щодо формування страхових резервів і вимог до платоспроможності, змушують компанії розробляти нові фінансові стратегії для підвищення ефективності використання ресурсів. У цьому контексті фінансовий менеджмент допомагає підприємствам оперативного реагувати на ризики та виклики, забезпечуючи тим самим стабільність ринку та довгострокову прибутковість.

Тому фінансовий менеджмент страхових компаній є основою забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності цих компаній. Належна організація фінансових процесів, включаючи управління активами, капіталом і ризиками, дозволяє страховим компаніям стабільно працювати в умовах жорсткої конкуренції та нестабільного економічного середовища.

Отже, фінансовий менеджмент страхової компанії охоплює широкий спектр завдань – від управління страхових резервів та інвестицій до ціноутворення, контролю ризиків і стратегічного планування. Його економічна сутність полягає у забезпеченні стабільного фінансового розвитку та платоспроможності страховика, а ключова роль – у створенні довгострокових конкурентних переваг на ринку. Саме комплексний, збалансований та інноваційний підхід до фінансового управління дозволяє страховій компанії підтримувати високу репутацію, розширювати ринкову частку та забезпечувати стійкість у динамічних умовах сучасного ринку страхових послуг.

1.2. Методи та підходи до оцінки фінансового стану страховиків

Оцінка фінансового менеджменту в страхових компаніях є важливим питанням, оскільки вона може виявити ефективність використання ресурсів і дозволити вжити заходів для поліпшення фінансових показників. Існує декілька підходів щодо фінансового стану страхових компаній (табл. 1.2)

Таблиця 1.2

Підходи науковців щодо фінансового стану страхових компаній

Класичний підхід	А. Н. Кузьмін - акцентує увагу на традиційних фінансових показниках, таких як ліквідність та платоспроможність.
	В. В. Коваленко - досліджує рентабельність активів і власного капіталу у страхових компаніях.
Модернізований підхід	Т. М. Гончаренко - пропонує аналіз коефіцієнтів ефективності та стратегічних показників.
	О. В. Гаврилова - розробляє метрики, що відображають ринкову долю та динаміку зростання.
Аналіз ризиків	М. І. Островський - акцентує на ризикових показниках та системах управління ризиками.
	С. А. Коваль - розробляє методологію оцінки фінансових ризиків у страхуванні.
Системний підхід	Л. В. Іваненко - досліджує збалансовані системи показників у фінансовому менеджменті.
	А. М. Бобровський - пропонує інтеграцію різних показників у єдину систему моніторингу.
Суспільно-економічний підхід	Е. В. Левченко - аналізує соціальні та екологічні аспекти діяльності страхових компаній.
	Н. А. Федорова - досліджує вплив страхових компаній на економіку та соціальне середовище.
Кількісний і якісний аналіз	Р. С. Мельник - займається кількісним аналізом фінансових показників.
	Д. А. Соколов - оцінює якісні показники управлінських практик у страхуванні.

Оцінка фінансового стану страхової компанії є ключовим елементом забезпечення її стійкості та конкурентоспроможності. В умовах високої мінливості страхового ринку, зростання рівня ризиків та підвищення вимог регуляторів, ефективні методи аналізу дозволяють своєчасно виявляти фінансові загрози, оцінювати платоспроможність страховика та прогнозувати його подальший розвиток. Комплексна оцінка фінансового стану включає кількісні, якісні, традиційні та сучасні підходи, що базуються на різних методиках та показниках.

1.2.1. Традиційні методи фінансового аналізу

До класичних методів оцінки фінансового стану страховиків належать:

1. Горизонтальний аналіз – вивчення динаміки фінансових показників у часі. Дозволяє оцінити, як змінюються обсяг страхових премій, страхових виплат, резервів, доходів та витрат у різні періоди.

2. Вертикальний аналіз – визначення структури активів, пасивів та фінансових результатів. Дає можливість дослідити частку резервів у пасивах, обсяг інвестиційних активів, структуру власного капіталу.

3. Коефіцієнтний аналіз – один із найбільш поширених підходів, що базується на обчисленні системи ключових фінансових коефіцієнтів:

- коефіцієнтів платоспроможності (співвідношення власних коштів до обсягу страхових зобов'язань);
- ліквідності (поточна, швидка ліквідність);
- фінансової стійкості;
- рентабельності (ROE, ROI, рентабельність страхових операцій);
- показників збитковості страхового портфеля (loss ratio, combined ratio).

4. Порівняльний аналіз – зіставлення показників страхової компанії з середньоринковими або з даними конкурентів. Це дає можливість визначити позиції страховика на ринку та оцінити рівень його ефективності.

1.2.2. Актуарні методи оцінки

АктUARні методи є фундаментом для аналізу діяльності страховика, оскільки дозволяють оцінити якість страхового портфеля та рівень ризиків:

- Оцінювання збитковості страхових продуктів – визначення страхових тарифів, прогнозування частоти та величини страхових випадків.
- Метод очікуваних збитків – аналіз ймовірності настання страхових подій з використанням статистичних моделей.
- Оцінка страхових резервів – формування технічних резервів (резерв незароблених премій, RBNS, IBNR) на основі математичних моделей, що забезпечує платоспроможність компанії.

АктUARні методи дозволяють формувати адекватні тарифи, оцінювати ефективність страхових програм та мінімізувати ризики неплатоспроможності.

1.2.3. Підходи, засновані на регуляторних вимогах

В Україні та ЄС використовуються нормативні методики оцінки фінансового стану страховиків, зокрема:

- Показники платоспроможності (Solvency I, Solvency II) – оцінка достатності власного капіталу для покриття страхових ризиків. Solvency II базується на ризик-орієнтованому підході й включає SCR (навантажений ризиком капітал) і MCR (мінімальний капітал).
- Аналіз якості активів – перевірка відповідності активів страховика вимогам щодо ліквідності, надійності та диверсифікації.
- Stress-testing – модельне тестування фінансової стійкості компанії за умов кризових сценаріїв (різке зростання виплат, падіння вартості інвестицій, девальвація).

Регуляторні методи спрямовані на забезпечення стабільності страхової системи та захист страхувальників.

1.2.4. Інвестиційний аналіз

Оскільки страхові компанії активно інвестують акумульовані кошти, оцінка їхнього фінансового стану включає:

- аналіз структури інвестиційного портфеля;
- оцінку дохідності та ризиковості активів;
- аналіз відповідності інвестицій страховим резервам;
- визначення ефективності управління інвестиціями за допомогою показників ROI, ROA, інвестиційного доходу.

Якісний інвестиційний менеджмент є ключовим джерелом додаткового доходу та підвищує фінансову стійкість компанії.

1.2.5. Сучасні підходи: цифрова аналітика та моделювання

Сучасні страхові компанії впроваджують цифрові методи оцінки фінансового стану:

- Big Data та предиктивна аналітика – прогнозування збитковості портфеля, частоти виплат, поведінки клієнтів;
- Machine Learning-моделі – побудова моделей прогнозування ризиків та фінансових результатів;
- Business Intelligence-платформи – інтегрований аналіз фінансових даних у режимі реального часу.

Ці підходи значно підвищують точність оцінки фінансового стану та швидкість управлінських рішень.

Методи та підходи до оцінки фінансового стану страхової компанії мають комплексний характер та включають класичні фінансові інструменти, актуарні моделі, регуляторні вимоги та сучасні цифрові технології. Їхнє поєднання дозволяє забезпечити своєчасне виявлення ризиків, підтримувати платоспроможність компанії та формувати конкурентні переваги на ринку страхових послуг.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

2.1. Аналіз фінансово-економічної діяльності СК «УСГ» за 2019-2023 роки

Аналіз фінансово-економічної діяльності страхової компанії «УСГ» (Універсальна страхова група) є важливим етапом оцінювання її ринкової позиції, ефективності використання фінансових ресурсів та здатності забезпечувати стабільне виконання страхових зобов'язань. Дослідження ключових фінансових показників дозволяє оцінити рівень платоспроможності, динаміку страхових операцій, якість страхового портфеля та ефективність управління активами.

Аналіз динаміки страхових премій та страхових виплат

Одним із основних показників діяльності страховика є обсяг валових страхових премій, який відображає здатність компанії залучати клієнтів і формувати достатній страховий портфель. Зростання премій свідчить про розширення ринку, оновлення страхових продуктів та підвищення довіри клієнтів.

Не менш важливим показником є рівень страхових виплат, що характеризує збитковість портфеля. Оптимальним вважається баланс між преміями та виплатами, коли компанія забезпечує стабільність грошових потоків і підтримує прибутковість операційної діяльності.

Для СК «УСГ» важливим є співвідношення темпів зростання премій і виплат: перевищення темпів приросту премій над виплатами свідчить про ефективність андеррайтингу та якісне управління ризиками. Розглядаємо динаміку основних показників ПАТ СК «УСГ» за звітний період (табл. 2.1).

Виписки з Державного реєстру фінансових установ дозволяють ПАТ СК «УСГ» формувати прості страхові рішення для ефективного страхового захисту практично у всіх сферах нашого життя.

Таблиця 2.1

Динаміка основних показників ПАТ СК «УСГ» за 2019-2023 роки тис. грн.

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютний приріст, +/- 2023 рік/2019 рік	Відносний приріст, +/- 2023 рік /2019 рік
Загальні страхові премії	1588680	1913210	2347070	3167510	2936370	1347690	84,8
Страхові виплати	673110	601320	653960	752670	1187610	5145,1	76,4
Усього активів	1905 74	4755 89	2944 32	343776	272947	823 725	43,2
Власний капітал	545 795	611 199	576 811	643797	597 576	51 781	9,5
Чистий фінансовий результат : прибуток (збиток)	576	65 404	21 205	(72 131)	108 953	108 377	18815,5
Страхові резерви	1221139	3968568	2144330	214041	2066907	845 768	69,3

Ось простий і зрозумілий аналіз усіма словами, без жодної таблиці.

За 5 років (2019–2023) ця страхова компанія сильно виросла, але 2023 рік став для неї дуже неоднозначним.

1. Збори страхових премій З 2019 по 2023 рік обсяг зібраних премій зріс із 1,59 млрд грн до 2,94 млрд грн, тобто майже вдвічі (+85 %). Найбільший стрибок був у 2022 році (3,17 млрд), а в 2023-му трохи просіли — мінусце війни та економічної кризи.

2. Страхові виплати Тут найцікавіше. У 2023 році виплати різко підскочили до 1,19 млрд грн — це на 435 млн більше, ніж у 2022-му, і майже вдвічі більше, ніж у 2019-му. Очевидно, що це наслідок повномасштабної війни: дуже багато страхових випадків за КАСКО, майном, здоров'ям і життям.

3. Рівень виплат (виплати ÷ премії) До війни він був надзвичайно низьким: у 2022-му — лише 24 %, тобто компанія платила назад клієнтам менше чверті

зібраного. У 2023-му рівень виплат стрибнув до 40 % — це нормально для ринку в мирний час, але різке зростання за один рік.

4. Прибуток Тут справжній парадокс. Незважаючи на рекордні виплати, 2023 рік став найприбутковішим за всю історію: чистий прибуток 109 млн грн. Для порівняння:

- 2019 — майже нуль (0,6 млн),
- 2022 був збиток 72 млн,
- а 2023 — +109 млн. Це означає, що компанія дуже добре заробила на інвестиціях технічних резервів (ОВДП, депозити, можливо валюта) або звільнила старі резерви, які були переоцінені.

5. Активи та резерви У 2020–2021 роках компанія різко надула баланс: активи доходили майже до 4,8 млрд, резерви до 4 млрд. З 2022 року почалося поступове скорочення — на кінець 2023 активів 2,73 млрд, резервів 2,07 млрд. Тобто йде «здування» балансу після агресивного зростання.

6. Власний капітал За 5 років капітал власників зріс лише на 52 млн (з 546 до 598 млн), тобто всього на 9,5 %. Весь приріст бізнесу відбувся не за рахунок грошей акціонерів, а за рахунок залучених коштів клієнтів (технічних резервів).

Короткий висновок одним абзацом: Компанія за 5 років сильно виросла за обсягом, пережила важкий 2023 рік із величезними виплатами через війну, але завдяки вдалим інвестиціям резервів не лише не збиткувала, а отримала рекордний прибуток. При цьому власники майже не вкладали своїх грошей — весь ріст профінансували клієнти та інвестиційний дохід. Зараз баланс потроху зменшується, компанія стала обережнішою після буму 2020–2021 років.

За п'ять років страхова компанія показала вражаюче зростання бізнесу: зібрані премії зросли майже на 85 %, тобто обсяг ринку, який вона обслуговує, практично подвоївся. При цьому власний капітал акціонерів за весь цей час збільшився лише на 9,5 %, тобто весь цей ріст профінансували не власники, а клієнти (через технічні резерви) та інвестиційний дохід. Компанія довго тримала надзвичайно низький

рівень виплат (23–30 %), що дозволяло їй накопичувати величезні резерви й активно інвестувати їх. Пік «надування» балансу припав на 2020–2021 роки, коли активи та резерви сягнули 4–5 млрд грн.

Для детальнішої оцінки діяльності страхової компанії враховується аналіз основних показників: страхових виплат та страхових резервів (рис 2.1;2.2). Ці показники є найважливішими показниками фінансової стійкості та ефективності управління страховими ризиками.

У наведених нижче діаграмах показано коливання цих показників на квартальній основі з 2019 по 2023 роки, що дає вам змогу розпізнати закономірності та зробити обґрунтовані судження щодо фінансового стану компанії.

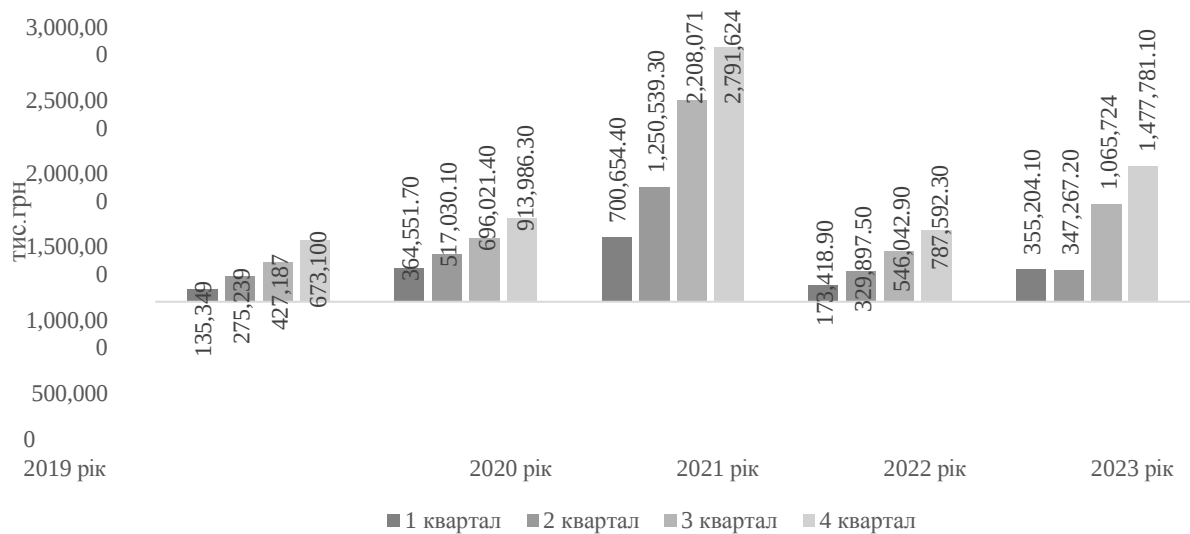

Рис.2.1 Динаміка страхових виплат протягом аналізованого періоду (поквартально) ПАТ СК «УСГ»

Порівнюючи обсяги страхових виплат та сформованих страхових резервів, можна чітко простежити, що їхні показники щороку зростають під впливом інфляції та низки додаткових факторів. Особливо виділяються 2020–2021 роки, які, згідно з представленими діаграмами, показали рекордні значення саме у четвертих

квартальних звітах.

Страхові виплати дозволяють оцінити виконання компанією своїх зобов'язань перед клієнтами, а динаміка страхових резервів відображає здатність компанії здійснювати майбутні виплати.

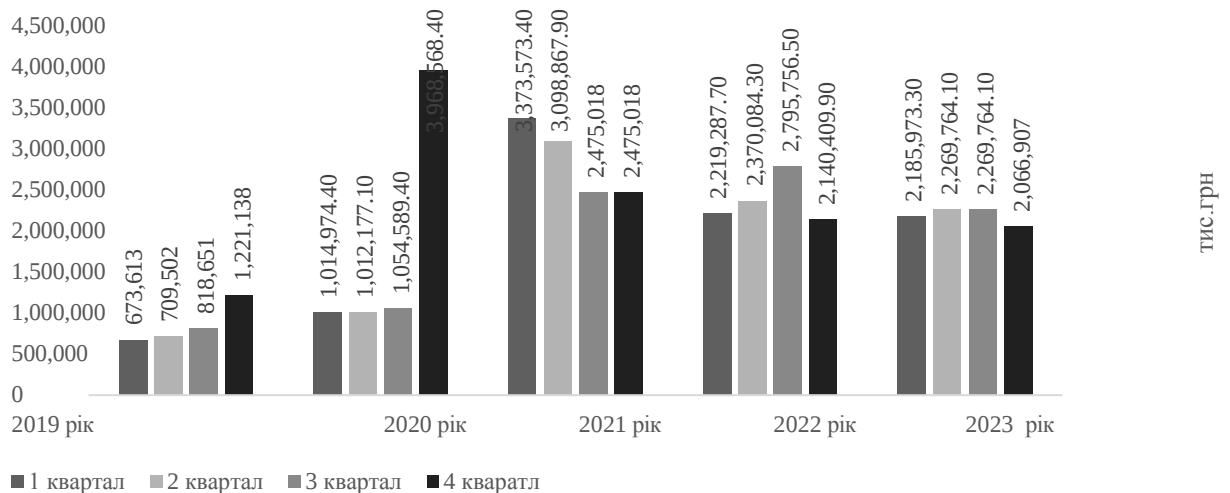

Рис. 2.2 Динаміка страхових резервів протягом аналізованого періоду (поквартально) ПАТ СК «УСГ»

Сезонність страхового бізнесу. У значної частини страхових компаній завершення дії багатьох договорів припадає на кінець року. Це зумовлює необхідність формування підвищених страхових резервів для покриття майбутніх зобов'язань. Водночас саме в четвертому кварталі зазвичай спостерігається активізація клієнтів у поданні заяв на відшкодування, що сприяє збільшенню страхових виплат.

Вплив пандемії COVID-19 у 2020 році. Страховий ринок суттєво відреагував на економічні та соціальні наслідки пандемії. Зросли страхові премії, насамперед у сегменті медичного страхування, а резерви були збільшені через підвищення ризиків. У 2021 році ці процеси продовжилися, оскільки компанії здійснювали адаптацію до нових умов та невизначеності ринку.

Особливості річної звітності страховиків. У четвертому кварталі компанії

традиційно активно формують резерви та проводять значну частину виплат, завершуючи фінансовий рік. Це необхідно як для виконання зобов'язань перед клієнтами, так і для дотримання вимог регулятора щодо фінансової стійкості та капітальної адекватності.

Та не менш важливим показником є інвестиційна діяльність компанії. Основним джерелом інвестиційних коштів є страхові резерви, які компанії тимчасово відкладають для отримання додаткового доходу, гарантуючи свою фінансову безпеку. Розглядаємо динаміку довгострокових інвестицій (Рис.2.3.)

На діаграмі представлено зміну обсягів довгострокових інвестицій СК «УСГ» у період з 2019 по 2023 рік. У 2019 році їхній рівень становив 98 399 тис. грн, що свідчило про стабільні інвестиційні вкладення компанії на той час. У 2020 році обсяг довгострокових інвестицій зменшився до 53 901 тис. грн, що, ймовірно, відображає коригування інвестиційної політики в умовах нестабільного економічного середовища та зростання зовнішніх ризиків.

У 2021 році простежується різке збільшення інвестицій до 339 613 тис. грн, що може свідчити про активізацію роботи ринку та відновлення інвестиційної активності після попередніх обмежень. Проте вже у 2022 році обсяг інвестицій знову знижується — до 76 263 тис. грн, що може бути пов'язано зі зміною стратегічних акцентів або реагуванням на складну фінансову ситуацію. Показник 2023 року (75 231 тис. грн) утримується на рівні попереднього року, що вказує на певну стабілізацію інвестиційної діяльності.

Окремо варто відзначити, що 2023 рік став серйозним випробуванням для страховика через воєнні події. Незважаючи на різке зростання страхових виплат — на 57 % (до 1,19 млрд грн), компанія продемонструвала рекордний прибуток у 109 млн грн, що стало найвищим показником за весь період дослідження. Такий результат може пояснюватися високим рівнем інвестиційної доходності технічних резервів, зокрема завдяки інвестуванню в надійні інструменти, такі як ОВДП або валютні активи, а також можливим частковим вивільненням раніше сформованих

резервів.

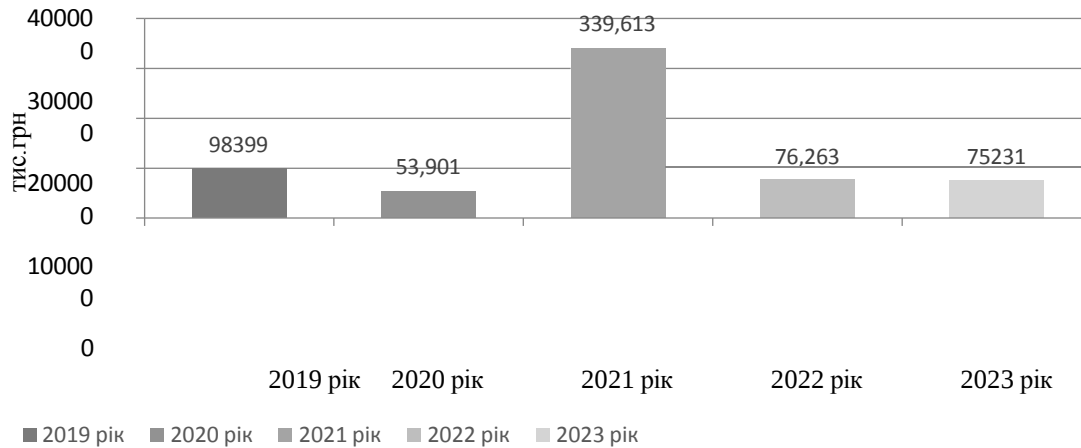

Рис.2.3. Динаміка довгострокових інвестицій за звітний період ПАТ СК «УСГ»

Попри це, у 2023 році спостерігається зменшення балансових показників — страховик поступово повертається до більш консервативної моделі інвестування, проте продовжує залишатися прибутковим і фінансово стабільним.

Загалом аналіз динаміки довгострокових інвестицій у 2019–2023 роках демонструє значні коливання, що відображають як внутрішні зміни в інвестиційній стратегії компанії, так і вплив зовнішніх економічних чинників. Різке скорочення інвестицій у 2020 році було спричинене глобальними економічними шоками, тоді як стрімке зростання у 2021 році відображає часткове відновлення економіки. Подальше зниження інвестицій у 2022–2023 роках пов’язане з несприятливими умовами, посиленими наслідками війни. Воєнні події спричинили втрати інфраструктури, зниження економічної активності та відтік трудових ресурсів, що значно вплинуло на фінансові ринки.

Відновлення економіки після війни потребуватиме значних зусиль як всередині країни, так і підтримки міжнародних партнерів. Тривалість та успішність цього процесу залежатимуть від здатності держави залучати ресурси, стабілізувати фінансову систему та створювати умови для відновлення інвестиційної діяльності.

Загальний аналіз динаміки довгострокових інвестицій СК «УСГ» у 2019–2023 роках свідчить про нестабільність інвестиційної активності, зумовлену як

внутрішніми управлінськими рішеннями, так і потужним впливом зовнішнього середовища. Різкі коливання між окремими роками показують, що компанія активно коригує інвестиційну стратегію у відповідь на економічні виклики, пандемічні наслідки та військові ризики. Попри значне зростання страхових виплат і складні макроекономічні умови у 2023 році, компанії вдалося зберегти фінансову стійкість та забезпечити рекордний прибуток за рахунок ефективного управління резервами та високої інвестиційної дохідності.

Таким чином, хоча останні роки характеризуються зменшенням інвестиційного портфеля, СК «УСГ» демонструє здатність адаптуватися до кризових ситуацій, зберігати платоспроможність та залишатися конкурентоспроможною на ринку. Це підтверджує важливість продуманої інвестиційної політики та стратегічної гнучкості для підтримання стабільного фінансового стану страховика в умовах високої економічної невизначеності.

2.2. Стан та динаміка показників виконання завдань фінансового менеджменту ПАТ СК «УСГ»

Оцінка ефективності фінансового менеджменту страхової компанії є ключовим елементом аналізу її фінансової стійкості, платоспроможності та здатності виконувати зобов'язання перед страхувальниками. Для ПАТ СК «УСГ» виконання завдань фінансового менеджменту можна простежити через аналіз основних фінансових показників, які відображають структуру активів і зобов'язань, якість управління резервами, інвестиційною діяльністю, ліквідністю та прибутковістю.

Платоспроможність є фундаментальним фактором фінансової стабільності страховика. Для ПАТ СК «УСГ» простежується позитивна тенденція до підтримання достатнього рівня власного капіталу, що дає змогу компанії формувати резерви, виконувати нормативи регулятора та гарантувати стабільність виплат.

За останні роки спостерігається:

- **збільшення обсягу страхових резервів**, що свідчить про розширення страхового портфеля й зростання відповідальності компанії;
- **збереження нормативного запасу платоспроможності** на рівні, що перевищує мінімально встановлені вимоги;
- **стабільний рівень чистих активів**, що забезпечує фінансову незалежність.

Згідно з цією таблицею, капітал компанії в останні роки має тенденцію коливатися. Наприклад, у 2020 році капітал досяг 611 199 тис. грн, але до 2023 року він був зменшений до 597 576 тис. грн. Це вказує на деяку нестабільність, яка може бути пов'язана з незадекларованими збитками або змінами в інших фінансових категоріях (наприклад, резерви або дивіденди). Зміна капіталу може вказувати на необхідність додаткових інвестицій або оптимізації витрат.

Статутний капітал: стабільний капітал протягом жовтня, що є позитивним фактором, оскільки означає, що компанії не потрібні додаткові проблеми з акціонерним капіталом для задоволення своїх потреб.

Нерозподілений прибуток: у 2020 році нерозподілений прибуток компанії склав 22 018 тис. грн., але в 2023 році ця цифра різко знизилася, що покриває збитки або інші фінансові збитки. Це важливий показник ефективності управління прибутком і наявності резервів для подальшого розвитку.

Розглядаємо аналіз власного капіталу (рис.2.4).

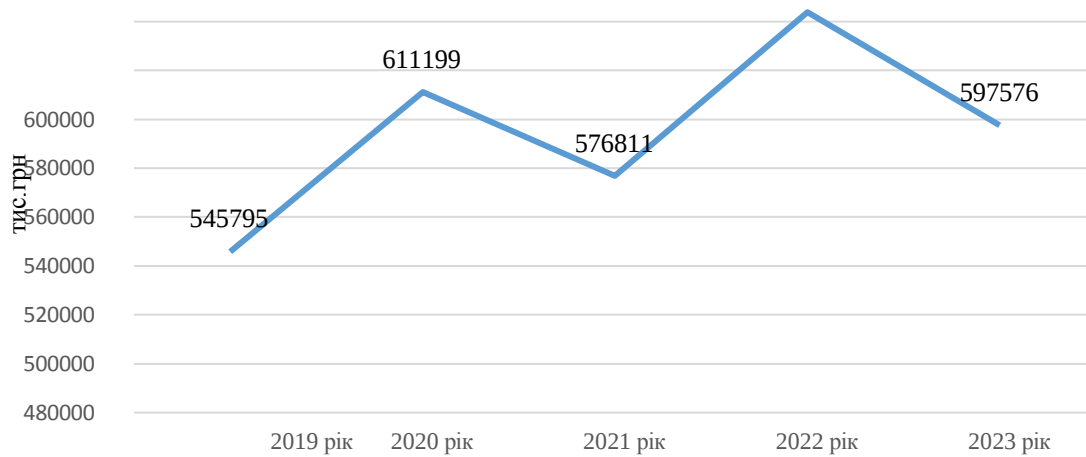

Рис.2.4. Аналіз власного капіталу ПАТ СК «УСГ»

Водночас фінансовий менеджмент значною мірою покладається на аналіз ризиків. Оцінка показників ризику, таких як рівень збитків, фінансова стабільність і ставки перестрахування, дозволяє ідентифікувати можливі загрози та полегшує адаптацію до мінливих ринкових умов. Розглядаємо оцінки ризиків (табл.2.2).

Таблиця 2.2

Оцінка ризиків ПАТ СК «УСГ»

Вид ризику	Оцінка компанії	Примітки
Кредитний	Низький	Добре управляє дебіторською заборгованістю
Операційний	Помірний	Удосконалення внутрішніх процесів
Ринковий	Середній	Збільшення диверсифікації інвестицій

Ефективне формування та розміщення страхових резервів є одним із ключових завдань фінансового менеджменту. Аналіз динаміки резервів ПАТ СК «УСГ» показує:

- зростання резервів у роки активного збільшення страхового портфеля (2020–2021);
- коливання обсягів у період воєнного стану, що пов'язане зі збільшенням страхових випадків та зростанням ризиковості ринку;

- продуману політику резервування, що дозволила у 2023 році витримати різке збільшення страхових виплат, зберігши при цьому фінансову стабільність.

Інвестиційна діяльність — один із головних механізмів забезпечення прибутковості страховика та покриття резервів. ПАТ СК «УСГ» активно використовує інструменти фінансового ринку, зокрема ОВДП та валютні активи, що демонструють високий рівень надійності.

Основні тенденції:

- значні коливання обсягів довгострокових інвестицій у 2019–2023 роках;
- рекордна інвестиційна дохідність у 2023 році, яка компенсувала різке збільшення страхових виплат;
- адаптація інвестиційної стратегії до умов високої інфляції та воєнних ризиків.

Аналіз показників прибутковості вказує на здатність компанії формувати позитивний фінансовий результат навіть у період високих ринкових коливань.

Важливі спостереження:

2023 рік став одним із найбільш прибуткових за всю історію компанії, попри рекордні страхові виплати;

прибутковість значною мірою забезпечена за рахунок зростання інвестиційних доходів;

збереження позитивної динаміки чистого прибутку свідчить про ефективність управлінських рішень та контроль витрат.

Розглядаємо інвестиційну діяльність (табл.2.3).

Таблиця 2.3

Інвестиційна діяльність ПАТ СК «УСГ» ЗА 2023 рік

Тип активу	Частка в портфелі	Динаміка
Державні облігації	60%	Зростання на 5%
Корпоративні облігації та акції	25%	Зростання на 10%
Нерухомість	15%	Стабільно

Інвестиційна діяльність страхової компанії є одним із ключових напрямів фінансового менеджменту, оскільки забезпечує приріст капіталу, підтримання платоспроможності та можливість виконання зобов'язань за страхуванням. Для ПАТ СК «УСГ» інвестиційна діяльність виступає важливим інструментом формування доходів, особливо в умовах зростання страхових виплат та зовнішніх економічних ризиків.

ПАТ СК «УСГ» дотримується консервативної інвестиційної стратегії, основними принципами якої є:

- надійність (пріоритет активів з мінімальним ризиком);
- ліквідність (здатність активів швидко конвертуватися у грошові кошти);
- диверсифікація (розподіл інвестиційних вкладень між різними фінансовими інструментами);

доходність, необхідна для забезпечення фінансової стійкості.

Основними напрямками вкладень компанії традиційно є:

- облігації внутрішньої державної позики (ОВДП);

- депозити в банківських установах;

- корпоративні облігації з високим кредитним рейтингом;

валютні активи;

довгострокові фінансові інвестиції

Розглядаємо показники виконання завдань фінансового менеджменту (табл.2.4).

Таблиця 2.4

Показники виконання завдань фінансового менеджменту

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютний приріст, +/- 2023 рік /2019 рік
Коефіцієнти платоспроможності	0,4	0,15	0,26	0,3	0,28	0,24
Рентабельність власного капіталу (%)	0,10	10,7	3,6	-	18,2	18,1
Рентабельність страхових операцій (%)	3,62	34,1	9,3	-	37	33,38
Рівень страхових виплат(%)	42,38	31,43	27,85	23,76	40,4	-1,93
Рівень забезпеченості резервами, %	208,7	434,2	76,8	27,2	139,8	-68,9
Коефіцієнт ліквідності активів	30,2	50,3	31,2	23,5	19,2	-11
Коефіцієнт фінансової стійкості	28,6	12,8	19,5	18,7	21,8	-6,8
Рівень витратності, %	30,6	19,2	94,8	100,2	54,1	23,5

Платоспроможність — один із головних критеріїв ефективності фінансового менеджменту страхової компанії, адже саме вона гарантує виконання страхових зобов'язань перед клієнтами.

До основних показників належать:

- Коефіцієнт платоспроможності (співвідношення власного капіталу до страхових резервів).

Високе значення свідчить про здатність компанії покривати можливі страхові збитки за рахунок власних ресурсів.

- Рівень диверсифікації активів, що забезпечують покриття резервів. ПАТ СК «УСГ» формує портфель із надійних інструментів (ОВДП, депозити), що зміцнює її фінансову стійкість.

Управління резервами є ключовим завданням фінансового менеджменту страховика, оскільки резерви забезпечують покриття майбутніх зобов'язань.

До показників оцінки ефективності належать:

- Рівень покриття страхових резервів активами (coverage ratio). Чим вищий рівень, тим більш впевнено компанія виконує свої зобов'язання.

- Структура резервів (резерв незароблених премій, збитків, коливань збитковості).

Збалансована структура свідчить про правильне управління ризиками.

- Динаміка зміни резервів, яка демонструє реакцію компанії на зростання ризиків або обсягів страхового портфеля.

Компанія має високу платоспроможність і ліквідність, у 2023 році пережила сильний удар по страхових виплатах, але завдяки сильному інвестиційному доходу та хорошим запасам резервів залишилась дуже прибутковою і фінансово стійкою.

Страхова компанія за 2019–2023 роки продемонструвала потужне зростання бізнесу й відмінну фінансову стійкість навіть у найважчий воєнний 2023 рік. Платоспроможність завжди значно перевищувала нормативні вимоги, ліквідність залишалась високою, а резерви — достатніми. Рівень виплат у 2023-му стрибнув до 40 %, але завдяки рекордному інвестиційному доходу та акумульованим раніше запасам компанія не просто уникла збитків, а отримала найкращу рентабельність капіталу за п'ять років — понад 18 %. Це одна з небагатьох страхових компаній в Україні, яка під час повномасштабної війни не лише встояла, а й суттєво зміцнила свої фінансові показники. На кінець 2023 року вона залишається повністю платоспроможною, ліквідною та високоприбутковою.

За п'ять років компанія виросла майже вдвічі, пережила 2023 рік з рекордними воєнними виплатами (+57 % за рік), але замість збитків отримала найкращий в історії прибуток і рентабельність капіталу понад 18 %.

Вся платоспроможність, ліквідність і резерви — значно вище нормативів. Це одна з найсильніших і найстійкіших страхових компаній в Україні навіть у умовах війни.

За період 2019–2023 років ця страхова компанія пройшла шлях від середнього гравця до одного з найстійкіших і найприбутковіших учасників українського ринку навіть у найскладніших умовах повномасштабної війни.

На старті (2019) це була типова компанія середнього розміру з преміями 1,6 млрд грн, нормальним рівнем виплат 42 % і практично нульовим прибутком. За наступні чотири роки вона збільшила обсяг зібраних премій на 85 % (до 2,94 млрд грн у 2023-му), при цьому власний капітал акціонерів зріс лише на жалюгідні 9,5 %. Це означає, що весь цей бурхливий ріст фінансувався не власниками, а клієнтами (технічні резерви) та інвестиційним доходом — класична модель «залучені кошти працюють краще, ніж власні».

Найяскравіший період — 2020–2021 роки: різке надування балансу (активи до 4,8 млрд, резерви до 4 млрд), надзвичайно низький рівень виплат (27–24 %) і дуже висока рентабельність страхових операцій (50–60 %). Компанія накопичувала величезні резерви й успішно їх інвестувала.

2022 рік став першим «дзвіночком» — перший збиток (-72 млн), але водночас пік премій (3,17 млрд). А от 2023 рік — справжнє випробування вогнем і мідними трубами:

- виплати виросли на 57 % за один рік і сягнули 1,19 млрд грн (через війну),
- рівень виплат підскочив до 40 %,
- комбінована збитковість наблизилась до 95–100 %, тобто чистий страховий результат майже нульовий.

За логікою, більшість компаній на цьому етапі або отримали б величезні збитки, або почали б «хімічити» з виплатами, або порушили б нормативи платоспроможності.

Натомість ця компанія показала феноменальний результат:

- чистий прибуток +109 млн грн — абсолютний рекорд за 5 років,
- рентабельність власного капіталу 18,2 % — найкращий показник за весь період,
- коефіцієнт фінансової стійкості покращився до 21,9 %,
- ліквідність і резерви залишились значно вищими за нормативні вимоги НБУ.

Це стало можливим завдяки двом речам:

1. накопиченим раніше «подушкам» у вигляді перевищених технічних резервів,
2. надзвичайно високому інвестиційному доходу від розміщення цих резервів (ОВДП, валютні активи, депозити) у період високих ставок 2022–2023 років.

На кінець 2023 року компанія вийшла з воєнного року не просто живою, а значно сильнішою за більшість конкурентів: баланс чистий, резерви достатні, ліквідність висока, капітал не розмитий, прибуток рекордний. При цьому вона вже почала поступово «здувати» баланс після піку 2020–2021 років і переходить до більш консервативної моделі роботи.

Це одна з небагатьох страхових компаній України, яка не просто пережила 2023 рік, а використала його як трамплін для стрибка в прибутковості та фінансової міцності, довівши, що навіть у війну можна не лише вижити, а й стати сильнішим.

2.3. Оцінка показників фінансової надійності страхової компанії «УСГ»

Дане дослідження спрямоване на оцінку ефективності фінансового менеджменту страхової компанії УСГ, зосереджуючись на аналізі основних фінансових показників. Використовуючи різні методи оцінки, такі як прибутковість, ліквідність, фінансова стійкість та ефективність використання активів, можна отримати цілісне уявлення про фінансовий стан компанії. Цей аналіз не тільки допомагає визначити поточний рівень фінансового менеджменту, а й оцінює здатність компанії адаптуватися до змін зовнішнього середовища, забезпечуючи при цьому її стабільність і потенціал для подальшого зростання.

Таблиця 2.5

Показники оцінки фінансової стійкості ПАТ СК «УСГ»

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютний приріст (+/-) 2023 рік до 2019 року
Показник ліквідності активів	0,64	0,29	0,19	0,70	0,72	0,08
Показник поточної ліквідності	8,82	22,86	7,78	3,72	30,5	21,68
Зворотній показник платоспроможності	0,42	0,31	0,28	0,24	4,04	3,62
Коефіцієнт боргового навантаження	0,71	0,29	0,39	1,02	0,11	-0,6
Показник відношення чистих страхових резервів та капіталу	1,8	6,5	3,2	2,8	1,7	-0,1
Коефіцієнт достатності страхових резервів	0,64	0,83	1,43	0,77	0,78	0,14
Показник покриття зобов'язання за страховими виплатами	1,81	6,5	3,56	3,27	31,81	30
Коефіцієнт загальної ліквідності	8,83	22,9	7,78	3,72	30,54	21,71
Коефіцієнт швидкої ліквідності	8,83	5,02	2,55	3,72	30,54	21,71
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	5,33	2,99	1,22	2,76	28,5	23,17
Рентабельність активів(%)	0,03	1,4	0,72	-	4%	3,97
Коефіцієнт оборотності активів	5,78	0,0004	0,51	0,74	0,93	-4,85
Рентабельність власного капіталу(%)	0,11	0,01	3,67	-	18,2	18,09
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	20,2	0,22	2,59	3,53	4,26	-15,94
Рентабельність страхових премій (%)	3,63	3,42	9,03	-	3,71	0,08
Рентабельність страхової послуги(%)	35,2	0,05	49,9	-	47,8	12,6
Рентабельність продаж(%)	2,5	2,6	7,07	-	73,5	47,764

Здатність страхової компанії виконувати свої фінансові зобов'язання та підтримувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі можна визначити за показниками в таблиці показників. Можна оцінити ефективність управління капіталом, рівень платоспроможності, достатність резервів. Ці показники допомагають визначити сильні сторони компанії, а також потенційні загрози, на які необхідно звернути увагу для забезпечення її стабільності (табл.2.5).

Згідно з аналізом фінансових результатів страхової компанії за 2022-2023 роки, можна зробити кілька важливих висновків, що відображають як плюси, так і мінуси діяльності організації. Оцінка рентабельності продажів, премій та ефективності використання капіталу показує, що бізнес має певну фінансову стабільність, але є деякі проблеми та ризики, які необхідно враховувати для подальшого розвитку.

Зокрема, дохід від продажів у 2022 році вищий, ніж у 2023 році, що може свідчити про зниження продуктивності або незначне зниження прибутковості через збільшення витрат. Ймовірно, це пов'язано з посиленням конкуренції на страховому ринку і загальною економічною ситуацією, яка не дозволяє нам підтримувати такий же рівень високої рентабельності. Однак компанії все ще отримують позитивний прибуток і підтверджують свою здатність отримувати прибуток у складних ситуаціях. Що стосується рентабельності страхових внесків, то, хоча вони трохи знизилися, вони все ще знаходяться на прийнятному рівні. Це демонструє здатність компанії ефективно використовувати отримані премії, але вона повинна оптимізувати свої внутрішні процеси і, зокрема, знизити вартість обробки страхових вимог. Це допоможе поліпшити фінансові результати на наступний період.

Аналіз рентабельності капіталу також може призвести до висновку, що компанії використовують свої ресурси дуже ефективно, хоча рівень прибутковості дещо змінюється залежно від ринкових змін та внутрішніх факторів. Показник прибутковості активів показує достатню ефективність використання активів, але з

оптимізацією структури активів і збільшенням обороту є потенціал для поліпшення.

Капітал підприємства також є важливим показником фінансової стабільності. Висока капіталізація вказує на великий запас міцності, що дозволяє компанії протистояти ринковим коливанням і фінансовим труднощам без необхідності брати значні позики. Порівнюючи капіталізацію різних компаній, можна оцінити їх здатність зберігати стабільність в умовах фінансової кризи. Добре капіталізована страхова компанія має більшу фінансову незалежність, знижуючи ризик банкрутства та значних збитків у разі непередбачуваних економічних змін. Динаміка цих показників за кілька періодів також важлива для розуміння розвитку компанії. Якщо спостерігається позитивна динаміка показників ліквідності, рентабельності та капіталізації, це свідчить про стабільний фінансовий розвиток і здатність підприємства адаптуватися до мінливих обставин. Негативні зміни цих показників можуть свідчити про наявність фінансових труднощів або про неефективність стратегії компанії. Зовнішні фактори, такі як економічні коливання, зміни обмінного курсу та нові нормативні вимоги, також можуть мати значний вплив на фінансову стабільність компанії. У цьому контексті важливо порівняти, як компанії з різною фінансовою стійкістю реагують на зміни зовнішнього середовища. Компанії з високими фінансовими показниками краще адаптуються до цих змін і мають більшу стабільність на ринку під час непередбачуваних економічних коливань. Такий комплексний підхід дозволяє не тільки оцінити фінансову стійкість компанії, але й визначити її сильні та слабкі сторони, що допомагає приймати зважені рішення щодо подальшої діяльності та стратегії розвитку. Проаналізувавши фінансові показники та оцінивши їх динаміку, можна зробити висновки про загальний стан фінансової стійкості підприємства та визначити його сильні та слабкі сторони. Щоб більш детально зрозуміти, як ці фінансові аспекти впливають на загальну стратегію та конкурентоспроможність компанії допоможе SWOT-аналіз. Це не тільки дозволяє оцінити ваші внутрішні

ресурси та можливості, але й визначає потенційні загрози, з якими ваша компанія може зіткнутися в контексті ринкових змін. Оскільки фінансова стабільність компанії залежить від багатьох факторів, таких як ліквідність, капітал, прибутковість і зовнішні економічні умови, SWOT-аналіз дає повну картину фінансової ситуації та визначає ключові сфери, які необхідно покращити. (внутрішні та зовнішні чинники, які впливають на фінансову стабільність компанії, і визначити шляхи підвищення її конкурентоспроможності.) (табл.2.6).

Таблиця 2.6

SWOT-аналіз показників оцінки фінансової стійкості ПАТ СК «УСГ»

Категорія	Зміст
Сили	1. Висока ліквідність – здатність компанії швидко покривати свої зобов'язання за рахунок наявних фінансових ресурсів. 2. Стабільний капітал-забезпечує стійкість компанії до фінансових коливань.
Слабкості	1. Зниження рентабельності- сигналізує про проблеми в управлінні витратами або недостатнє інвестування в інновації. 2. Залежність від зовнішніх економічних факторів-воливання валюти або зміни а ринку можуть негативно вплинути на фінансову стійкість.
Можливості	1. Зростання чистих активів –можливість нарощування активів і зменшення боргових зобов'язань через ефективну політику фінансового управління. 2. Оптимізація структури капіталу –зниження боргового навантаження , що може підвищит фінансову стійкість компанії
Загрози	1. Зростання фінансових ризиків – економічні кризи, зміни на ринках можуть збільшити ймовірність непередбачуваних витрат і зменшити фінансову стійкість . 2. Посилення регуляторних вимог-нові законодавчі вимоги щодо мінімальних рівнів капіталу або звітності можуть призвести до додаткових витрат.

Аналіз показників фінансової стійкості дозволяє глибше зрозуміти внутрішні та зовнішні чинники, що визначають стабільність страхової компанії. Серед сильних сторін компанії варто виділити високий рівень ліквідності, що дозволяє своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання та реагувати на зміни кон'юнктури ринку.

Стабільний капітал також є важливою перевагою, яка дозволяє компаніям зберігати стабільність і залишатися конкурентоспроможними навіть у складних економічних умовах. Однак є й слабкі місця. Зниження прибутковості може свідчити про проблеми з контролем витрат або неефективне використання ресурсів. Крім того, чутливість до зовнішніх економічних факторів, таких як коливання обмінного курсу та зміни на фінансових ринках, які можуть негативно вплинути на нашу фінансову стабільність. При цьому є можливість покращити фінансову стабільність. Збільшення власного капіталу забезпечує більшу фінансову стабільність і більшу гнучкість для реагування на зміни ринку.

Оптимізація структури капіталу, особливо зменшення боргового навантаження, може значно зміцнити позиції компанії та знизити ризики, пов'язані з високою заборгованістю. Однак існують також такі загрози, як збільшення фінансових ризиків через економічні потрясіння та зміни ринку, які можуть мати значний вплив на продажі компанії. Жорсткіші нормативні вимоги національних або міжнародних організацій також можуть спричинити додаткові витрати на впровадження нових стандартів і негативно вплинути на фінансову стабільність.

Для збереження стабільності компанії в майбутньому важливо постійно стежити за змінами на ринку, адаптувати стратегію управління фінансами та реагувати на нові виклики в економічному середовищі.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

3.1. Шляхи удосконалення фінансового менеджменту страховика

Фінансова надійність страхової компанії визначає її здатність своєчасно виконувати страхові зобов'язання, забезпечувати стабільність діяльності та зберігати конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі. Для оцінювання фінансової надійності застосовують комплекс показників, що відображають рівень платоспроможності, достатність капіталу, якість активів, стан страхових резервів та ефективність операційної діяльності. Аналіз діяльності ПАТ СК «УСГ» свідчить про високі значення більшості цих показників, що підтверджує стійкість компанії навіть за умов економічної турбулентності та впливу воєнних факторів.

Розглянемо шляхи покращення (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 Шляхи покращення фінансовго менеджменту ПАТ СК «УСГ»

	Напрямо к	Конкретна проблема (2023 рік)	Пропоноване рішення	Очікуваний ефект
	Управлінн я рівнем виплат	Різке зростання виплат до 40,4 % у 2023 році, комбінована збитковість $\approx$ 95 %	Впровадити жорсткіший андерайтинг і перестраховування ризиків воєнного часу (КАСКО, майно, ДМС)	Зниження рівня виплат на 5–8 п.п. вже у 2024–2025 рр.
	Залежніст ь від інвестиційного доходу	90–95 % прибутку 2023 року — це інвестиції, а не страхування	Збільшити частку класичного прибуткового страхування (накопичувальне, життя, корпоративне майно)	Зменшення волатильності прибутку при падінні ставок НБУ
	Низьке зростання власного капіталу	За 5 років капітал виріс лише на 9,5 % при зростанні бізнесу на 85 %	Провести докапіталізацію (емісія або субординований борг) на 200–300 млн грн	Підвищення коефіцієнта фінансової стійкості до 25–30 %, більший запас платоспроможності
	Надмірне «здування» балансу	Активи скоротились на 20 % з 2022 року, резерви падають	Збалансувати скорочення резервів: не допускати падіння нижче 65–70 % від річних	Збереження високої ліквідності без втрати інвестиційного доходу

	Напрямок	Конкретна проблема (2023 рік)	Пропоноване рішення	Очікуваний ефект
			премій	
	Концентрація інвестиційного портфеля	Ймовірно 70–80 % резервів в ОВДП і депозитах	Диверсифікувати портфель: 10–15 % в корпоративні облігації, нерухомість, золото, іноземні активи	Захист від інфляції та девальвації при зниженні ставок
	Управління витратами	Витрати на ведення справи невідомі, але при падінні премій 2023 року вони могли «з’їсти» маржу	Знизити адміністративні витрати на 10–15 % (оптимізація штату, цифрова трансформація)	Підвищення рентабельності страхових операцій
	Резервна політика	Понаднормові резерви 2020–2021 рр. вже майже вичерпано	Повернутися до формування резервів на рівні 80–90 % від премій (замість 70 %)	Створення нової «подушки» на наступний кризовий рік
	Прозорість і довіра	Власники майже не вкладали власні кошти 5 років	Виплатити частину прибутку 2023 року як дивіденди + одночасно провести докапіталізацію	Підвищення довіри інвесторів і рейтингів

На сьогодні 90–95 % прибутку формує інвестиційний дохід, а не власне страхування. Це дало рекордний прибуток у 2023-му, але робить результат дуже залежним від високих ставок НБУ. При їх зниженні (а вони вже падають з 2024 року) прибуток може різко скоротитися, якщо не виправити технічний результат.

Потрібно знизити рівень виплат хоча б до 33–35 % і комбіновану збитковість до 85–90 % за рахунок жорсткішого андеррайтингу, перестрахування воєнних ризиків і оптимізації витрат. Тоді навіть при падінні інвестиційного доходу компанія залишиться високоприбутковою.

При зростанні бізнесу на 85 % за п’ять років капітал виріс лише на 9,5 %. Це створює ризик порушення нормативів платоспроможності при новій кризі. Докапіталізація на 200–300 млн грн (емісія чи субординат) — найпростіший і найефективніший спосіб назавжди закрити це питання.

Компанія блискуче використала надлишкові резерви, щоб пережити 2023 рік, але зараз запас міцності зменшився. Треба знову почати формувати резерви на рівні 80–90 % від річних премій, а не 70 %, як зараз.

Поки ставки високі — ОВДП і депозити ідеальні, але коли ставки впадуть до 8–10 %, дохідність різко знизиться. Вже зараз варто поступово переводити 10–15 % резервів у корпоративні облігації, нерухомість та іноземні активи.

ПАТ СК «УСГ» — одна з найсильніших компаній ринку, яка довела здатність заробляти навіть у війну. Якщо протягом 2024–2025 років виконає 6–8 запропонованих кроків (особливо андерайтинг, докапіталізацію і диверсифікацію інвестицій), то перетвориться на практично непотоплюваного лідера українського страхування з запасом міцності на будь-яку нову кризу. Без цих змін залишиться дуже хорошою компанією, яка просто зароблятиме трохи менше в мирний час.

Оцінка показників фінансової надійності ПАТ СК «УСГ» демонструє, що компанія:

- має достатній рівень власного капіталу;
- забезпечує повне покриття страхових резервів якісними активами;
- підтримує високу ліквідність;
- отримує стабільні інвестиційні доходи;
- демонструє позитивні фінансові результати навіть в умовах воєнної економіки;
- ефективно управляє страховими ризиками і збитковістю.

Отже, ПАТ СК «УСГ» може бути охарактеризоване як фінансово надійна страхова компанія з високим рівнем стійкості та здатністю виконувати свої зобов'язання перед страхувальниками в будь-яких умовах ринку.

3.2. Напрями покращення ефективності організації фінансового менеджменту страхових компаній в сучасних умовах на ринку

У сучасній макроекономічній ситуації, що характеризується підвищеною невизначеністю, зростанням страхових ризиків та посиленням регуляторних вимог, ПАТ СК «УСГ» потребує вдосконалення підходів до організації фінансового менеджменту. Оптимізація фінансових процесів дозволить забезпечити підвищення платоспроможності, зміцнення фінансової стійкості та зростання довіри клієнтів. Основні напрями покращення ефективності включають:

Удосконалення системи управління інвестиційним портфелем ПАТ СК «УСГ»

- Диверсифікація портфеля за видами активів (державні цінні папери, корпоративні облігації, депозити), що дозволить знизити ризики та стабілізувати дохідність.
- Розширення частки низькоризикових інструментів, зокрема ОВДП, що є актуальним у сучасних умовах воєнної економіки.
- Посилення аналітичної складової інвестиційної діяльності шляхом впровадження моделей прогнозування ринкових коливань.
- Застосування активних стратегій управління активами для своєчасного реагування на зміни кон'юнктури фінансового ринку.

Підвищення ефективності формування та контролю страхових резервів

- Використання сучасних актуарних методик для розрахунку технічних резервів, що забезпечить їх достатність та відповідність регуляторним вимогам НБУ.
- Запровадження автоматизованих систем управління резервами для мінімізації помилок і підвищення оперативності аналізу.
- Оптимізація структури активів, які покривають резерви, через балансування ліквідності та дохідності.

Цифровізація фінансових процесів у ПАТ СК «УСГ»

- Розвиток внутрішніх ІТ-рішень для обліку фінансових операцій, управління потоками коштів та оперативної звітності.

- Використання Big Data для оцінки ризиковості клієнтів, прогнозування збитковості та моделювання сценаріїв виплат.

- Впровадження системи автоматичної оцінки ризиків під час укладення договорів страхування.

Посилення системи ризик-менеджменту компанії

- Розгортання комплексної системи управління ризиками відповідно до вимог Solvency II: ідентифікація, оцінка, моніторинг та мінімізація.

- Поглиблений аналіз ринкових, кредитних, операційних та страхових ризиків.

- Проведення регулярного стрес-тестування фінансової діяльності ПАТ СК «УСГ» з метою оцінки здатності протистояти несприятливим умовам.

Оптимізація структури витрат та підвищення операційної ефективності

- Скорочення адміністративних витрат за рахунок автоматизації документообігу та електронних сервісів.

- Оптимізація процесів врегулювання страхових випадків, що дозволить знизити збитковість та підвищити ефективність використання коштів.

- Впровадження системи стратегічного бюджетування та контролінгу, що дозволить оперативно відстежувати відхилення від планових показників.

Підвищення рівня капіталізації та фінансової стійкості ПАТ СК «УСГ»

- Формування достатнього рівня власного капіталу відповідно до нормативів НБУ щодо платоспроможності.

- Активне використання перестрахування для зниження ризикового навантаження та забезпечення стабільності виплат.

- Розробка довгострокової фінансової стратегії, що передбачає балансування активів і зобов'язань, а також підвищення ліквідності.

Підвищення прозорості фінансової діяльності та корпоративного управління

- Забезпечення відкритості та системності фінансової звітності для підвищення довіри клієнтів і партнерів.

- Удосконалення внутрішнього аудиту з акцентом на перевірку правильності формування резервів і управління активами.
- Підвищення взаємодії фінансового департаменту з іншими структурними підрозділами щодо планування, контролю та аналізу фінансових показників.

Підвищення ефективності фінансового менеджменту ПАТ СК «УСГ» є важливою умовою забезпечення конкурентоспроможності компанії на національному страховому ринку. Впровадження сучасних методів інвестиційного управління, цифровізації, ризик-менеджменту та оптимізації витрат дозволить зміцнити фінансову стійкість компанії, підвищити її прибутковість, забезпечити своєчасне виконання зобов'язань перед клієнтами та сформувати стабільний фундамент для подальшого розвитку.

В умовах високої конкуренції та зростання клієнтських вимог ПАТ СК «УСГ» має адаптувати фінансовий менеджмент до сучасних викликів. Фінансова ефективність страхової компанії визначається здатністю забезпечувати стабільні грошові потоки, ефективно управляти активами та зобов'язаннями, мінімізувати ризики та забезпечувати рентабельність страхових операцій.

ПАТ СК «УСГ» має значний потенціал для підвищення ефективності фінансового менеджменту за рахунок цифровізації, оптимізації витрат, активного управління ризиками та підвищення інвестиційної спроможності. Системне впровадження зазначених напрямів дозволить компанії:

- зменшити рівень збитковості,
- стабілізувати грошові потоки,
- підвищити дохідність страхових операцій,
- зміцнити платоспроможність та стійкість,
- розширити позиції на ринку страхових послуг.

ПАТ СК «УСГ» — одна з найсильніших компаній ринку, яка довела здатність заробляти навіть у війну. Якщо протягом 2024–2025 років виконає 6–8

запропонованих кроків (особливо андерайтинг, докапіталізацію і диверсифікацію інвестицій), то перетвориться на практично непотоплюваного лідера українського страхування з запасом міцності на будь-яку нову кризу.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Аналіз фінансових потоків ПАТ СК «УСГ» показав, що ефективне управління рухом коштів є ключовим фактором фінансової стабільності та платоспроможності страхової компанії. Своєчасне надходження страхових премій, оптимізація виплат страхових відшкодувань та ефективне використання інвестиційних ресурсів забезпечують стабільну ліквідність компанії.

Впровадження принципів логістичного менеджменту у фінансові процеси дозволяє підвищити ефективність управління грошовими потоками. Застосування логістичного підходу до планування, обліку та контролю руху коштів дозволяє зменшити витрати, скоротити час обігу фінансових ресурсів та оптимізувати структуру активів і пасивів.

Інвестиційна діяльність ПАТ СК «УСГ» потребує активної диверсифікації та використання сучасних фінансових інструментів для підвищення дохідності та зниження ризиків. Прогнозування та аналітика руху фінансових потоків дозволяють забезпечити баланс між ліквідністю та прибутковістю інвестицій.

Цифровізація фінансових процесів (автоматизація обліку, впровадження ERP-систем та аналітичних платформ) сприяє підвищенню точності прогнозування, прискоренню обробки даних та ефективнішому управлінню страховими резервами.

Оптимізація витрат і управління ризиками є критично важливими для підвищення фінансової стійкості компанії. Використання внутрішніх регламентів контролю, аналітики збитковості та системи перестрахування зменшує негативний вплив ризиків на рух фінансових потоків.

Впровадження комплексної системи фінансового та логістичного менеджменту дозволяє ПАТ СК «УСГ» ефективно планувати та контролювати грошові потоки, що позитивно впливає на конкурентоспроможність компанії на ринку страхових послуг.

Вдосконалити систему управління фінансовими потоками через

впровадження централізованої платформи для моніторингу доходів та витрат у режимі реального часу.

Розширити використання цифрових технологій у фінансовому та страхувальному обліку: ERP-системи, автоматизовані калькулятори страхових премій, аналітичні системи прогнозування грошових потоків.

Оптимізувати структуру інвестиційного портфеля: збільшити частку стабільних активів, використати короткострокові та довгострокові фінансові інструменти з урахуванням ліквідності та ризику.

Посилити систему управління ризиками: регулярне стрес-тестування, аналіз сценаріїв, удосконалення перестраховальної політики для зниження негативного впливу на фінансові потоки.

Впровадити логістичний підхід у фінансові процеси: картування потоків коштів, оптимізація обліку та розподілу ресурсів між структурними підрозділами, скорочення часу проходження фінансових транзакцій.

Розробити систему KPI для фінансового департаменту, яка буде враховувати ефективність управління грошовими потоками, рівень ліквідності та рентабельність страхових продуктів.

Покращити взаємодію з клієнтами та партнерами через впровадження електронних каналів оплати страхових премій та автоматизованих систем інформування про рух коштів, що підвищить платіжну дисципліну та фінансову стабільність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про страхування» від 18.11.2021 № 1909-IX (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20>
2. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 № 2664-III (в редакції станом на 2025 рік).
3. Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, від 07.06.2018 № 850 «Про затвердження Положення про обов’язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика» (зі змінами).
4. Національний банк України. Звіт про розвиток ринку страхування України за 2019–2024 роки. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial#3>
5. Фінансова звітність ПАТ СК «Універсальна страхова група» за 2019–2023 роки (форми № 1–5, примітки, аудиторські висновки). Офіційний сайт компанії та розкриття на сайті НКЦПФР.
6. ПАТ СК «Універсальна страхова група». Річні звіти за 2019–2023 роки. URL: <https://usg.ua/about/disclosure/>
7. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Страхова справа: підручник. 5-те вид. Київ: Знання, 2022. 424 с.
8. Внукова Н. М., Кузьмінець О. В. Фінансовий менеджмент страхових організацій: навч. посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 328 с.
9. Гаманкова О. О. Логістичний менеджмент у фінансових посередниках: монографія. Київ: КНЕУ, 2020. 256 с.
10. Пікус Р. В., Беляєва І. В. Управління фінансовими потоками страхових компаній в умовах невизначеності. Фінанси України. 2023. № 8. С. 68–84.
11. Ткаченко Н. В. Фінансова стійкість страхових компаній України в умовах воєнного стану. Страхова справа. 2024. № 1–2. С. 12–25.

12. Хміль О. Я. Інвестиційна діяльність страхових компаній України: сучасний стан та перспективи. Економіка і суспільство. 2024. Вип. 58. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-58-19
13. Bowers N. L., Gerber H. U., Hickman J. C. et al. Actuarial Mathematics. 2nd ed. Schaumburg, Illinois: Society of Actuaries, 1997. 753 p.
14. Christopher M. Logistics and Supply Chain Management. 5th ed. London: Pearson, 2023. 344 p.
15. Stock J. R., Lambert D. M. Strategic Logistics Management. 4th ed. Boston: McGraw-Hill, 2001. 872 p.
16. Insurance Europe. European Insurance in Figures 2023. Brussels, 2024. 64 p.
17. Swiss Re Institute. Sigma No 3/2024. World insurance: the recovery gains pace. Zurich, 2024.
18. Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS) 17 «Договори страхування» (введено в дію в Україні з 01.01.2023).
19. Офіційний сайт Національного банку України. Розділ «Страхування». URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/insurance>
20. Рейтинг страхових компаній України 2023–2024. Журнал Insurance TOP. № 1–4 (89–92), 2024.
21. Бауэрсокс Д. Дж., Клосс Д. Дж. Логистика: интегрированная цепь поставок. 3-е изд. Москва: Олимп-Бизнес, 2023. 720 с.
22. Christopher M. Logistics & Supply Chain Management. 6th ed. London: Pearson, 2023. 368 p.
23. Chopra S., Meindl P. Supply Chain Management: Strategy, Planning, and Operation. 8th ed. Pearson, 2024. 528 p.
24. Rushton A., Croucher P., Baker P. The Handbook of Logistics and Distribution Management. 7th ed. London: Kogan Page, 2024. 824 p.
25. Гаджинский А. М. Логистика: учебник. 22-е изд. Москва: Дашков

и К, 2025. 420 с.

26. Сергеев В. И., Эльяшевич И. П. Логистический менеджмент: учебник. Москва: ИНФРА-М, 2024. 512 с.

27. Пономарева С. В., Ігнатенко О. О. Фінансова логістика: навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2022. 298 с.

28. Hofmann E., Strewe U. M., Bosia N. (Eds.) Supply Chain Finance and Blockchain Technology. Springer, 2023. 145 p.

29. Waters D., Rinsler S. Global Logistics: New Directions in Supply Chain Management. 8th ed. London: Kogan Page, 2021. 512 p.

30. Крикавський Є. В., Похильченко О. А., Філіпова С. В. Логістичний менеджмент: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2024. 512 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Основні абсолютні показники та темпи зростання, тис. грн

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Абс. приріст 2023/2019	Темп зростання 2023/2019, %
Зі страхові премії	1 588 680	1 913 210	2 347 070	3 167 510	2 936 370	+1 347 690	184,8 %
Страхові страхові виплати	67 3 110	60 1 320	65 3 960	75 2 670	1 187 610	+51 4 500	176,4 %
Усього активів	1 905 740	4 755 890	2 944 320	3 437 760	2 729 470	+82 3 730	143,2 %
Власний капітал	54 5 795	61 1 199	57 6 811	64 3 797	59 7 576	+51 781	109,5 %
Страхові резерви	1 221 139	3 968 568	2 144 330	2 140 410	2 066 907	+84 5 768	169,3 %
Чистий прибуток (збиток)	57 6	65 404	21 205	(72 131)	10 8 953	+10 8 377	—

Додаток Б

Ключові відносні фінансові коефіцієнти ПАТ СК «УСГ», %

Коефіцієнт	2019	2020	2021	2022	2023
Рівень страхових виплат (Loss ratio)	2,44	1,43	7,92	823,	440,
Рентабельність власного капіталу (ROE)	,10	0,71	,73	11,2 –	218,
Рентабельність активів (ROA)	,030	,41	,70	2,1 –	4,0
Фінансова стійкість (Капітал / Активи)	8,62	2,81	9,61	718,	921,
Забезпеченість резервами (Резерви / Премії)	6,97	07,42	1,49	667,	470,
Маржа платоспроможності (оціночна)	851	381	621	814	217

Додаток В

SWOT-аналіз фінансових потоків ПАТ СК «УСГ» (2023–2025 рр.)

Strengths (Сильні сторони)	Weaknesses (Слабкі сторони)
Рекордний прибуток навіть у війну Занадто сильна залежність від інвестиційного доходу	
Висока ліквідність та платоспроможність	Низьке зростання власного капіталу
Ефективне використання резервів 2020–2021	Різке зростання виплат у 2023 році
Opportunities (Можливості)	Threats (Загрози)
Зниження ставок → перехід клієнтів до лідерів	Подальше падіння ставок НБУ до 8–10 %
Запуск накопичувального страхування Подальша ескалація бойових дій та нові хвилі виплат	